

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دوره‌های آزاد مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

پدیدارشناسی هوسرل

خوانش کتاب ایده‌ها (جلد اول)

دکتر محمد شفیعی

فارغ‌التحصیل دانشگاه پانتئون-سوربن پاریس

چهارشنبه‌ها ساعت ۱۲ الی ۱۴

شروع دوره: ۱۶ مهرماه ۱۴۰۴

مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

«شرکت در این دوره نیازمند توانایی خواندن متون تخصصی به زبان انگلیسی است»

هدف از این دوره آشنایی با مفاهیم اساسی و اصول روشی پدیدارشناسی است. آنگونه که توسط هوسرل معرفی و تشریح شده است. متن محوری ما در این کلاس کتاب ایده‌های منتشر شده توسط هوسرل در سال ۱۹۱۳ است. کتاب ایده‌ها یک اثر مهم در سنت پدیدارشناسی استعلایی است. هوسرل برای اولین بار در اینجا در قالب یک اثر مدون به معرفی رویکرد استعلایی و تفاوت آن با رویکرد طبیعی پرداخت. ضمن اینکه این کتاب شامل تعمیق برخی بحث‌های بنیادین می‌شود که پیشتر در پژوهش‌های منطقی مطرح شده بود. همچنین کتاب ایده‌ها به طرح اولیه موضوعاتی می‌پردازد که بعدها در کتاب‌هایی همچون منطق صوری و منطق استعلایی و تجربه و حکم به تفصیل مورد بحث قرار گرفتند. بنابراین، جایگاه محوری این کتاب و همچنین اهمیت اساسی مواجهه با خود متن - و عدم تقید به تفسیرهای متفاوتی که درباره روش پدیدارشناسی مطرح است - دلیل کافی را برای مبنا قرار دادن این کتاب برای دوره‌ای درباره مبانی پدیدارشناسی فراهم می‌کند.

در این دوره ما به تحلیل و تبیین مسائل زیر، از خلال خوانش متن کتاب، خواهیم پرداخت: اپوخه، رویکرد طبیعی و رویکرد استعلایی، قصدیت و تقلیل استعلایی، تحلیل نوئتیک-نومتیک، شهود و بیان.

این دوره با هدف معرفی سیستماتیک پدیدارشناسی طراحی شده است. با این همه، به اقتضای موضوع به مسائل تاریخی هم اشاره خواهد شد. سنت پدیدارشناسی از زمان معرفی توسط هوسرل، عمدتاً با کتاب پژوهش‌های منطقی، در طول تحول خود به جریان‌های مختلفی منجر شده است. در کنار پدیدارشناسی استعلایی که در کارهای خود هوسرل بسط داده شد ما با مکاتب پدیدارشناسی واقع‌گرا، پدیدارشناسی هرمنوتیکی و غیره مواجه‌ایم و حتی امروزه به طور روزافزونی از رویکرد پدیدارشناسی تحلیلی صحبت می‌شود. تفاوت اساسی این رویکردها در دیدگاهشان نسبت به امکان و جایگاه برخی مبانی روشی پدیدارشناسی است که به نوعی همگی در کتاب ایده‌ها مورد بحث قرار گرفته‌اند. بنابراین تبیین این مسائل، علاوه بر معرفی سیستماتیک روش پدیدارشناسی، ما را آماده درکی مناسب از تحولات تاریخی این مکتب می‌سازد.